

НАД ХВИЛЯМИ РІЧКИ ТЕРЕШКИ

В ті давні часи кури були ну просто гігантськими. Наче примари, вони епічно походжали навколо і зазирали прямісінько в очі.

Мама каже, що одна з тих курок насправді зовсім не поважно підбігла й нахабно дзьобнула шматок печива у моїй руці, після чого я розплакалась і почала панічно боятись курей.

У моїй же пам'яті — лиш білі величні птиці на зеленому туманному тлі.

Це — найперший спогад мого життя.

І ще один «пташиний» епізод з тієї епохи, правда, вже не з моєї власної свідомості, а — переказаний моїми батьками. Мама сидить за столом і малює. «Намалюй гусці коліна!» — вимагаю я. «Ні, не так, не такі!» — відкидаю одна за одною всі її спроби. Нарешті мама малює кучеряві хвилі і каже: «Гуска сховала коліна у воду!» І я вдоволено усміхаюсь.

Очевидно, то була вода з річки Терешки. Яка протікає в селі Старичі Яворівського району Львівщини, де я народилась і провела два роки свого життя. Батьки — Ольга й Степан Павленки — там учителювали, виїхавши потім на свою батьківщину — Черкащину.

І ось тепер — хто б повірив? — через енну кількість десятків років — я знову тут.

Терешка — така ж прозора й чорнюща, якою вона закарбувалась у маминих розповідях. Хоч кажуть, що обміліла. І ліси — майже такі самі густі, грибні й суничні, як тоді.

І лиш військові, які тут повсюди (в Старичах розташована військова частина) тепер сприймаються зовсім по-іншому. Якщо за батьківської пам'яті це були «обрані» чини, які мали купу привілеїв супроти «простих» людей, — то нині... Серце стискається й кривавиться при погляді на красивих юних солдатиків, яким завтра — в самісіньке пекло...

Та ще церква: колись мої батьки, молоді «правильні» радянські вчителі, — і дивитись не зважувались у її бік! А сьогодні ця споруда (юна й старовинна водночас!) — гордо красується на усеньке село! Про церкву та її мистецькі скарби можна розповідати годинами, і як же гарно, що нинішній її настоятель, отець Богдан Печара (неймовірно світла, безмежно симпатична людина!), в купі з редактором районної газети Володимиром Дацком, зробили величезну роботу, зібрали всі можливі архіви й спогади, і видали «Літопис храму Різдва Пресвятої Богородиці села Старичі» окремою книжкою!!!

Стара школа, у вікна якої зазирає бузок (це саме про неї, як запевнили тут, мій тато написав своє: «Вчитель мову веде неквапливо, а в вікно заглядає бузок. Ви простіть мене, вчителю сивий, що не слухаю я Ваш урок...!»), — стараннями депутата, письменника Романа Лубківського, замінена на простору й нову, з вишуканими клумбами замість бузку.

З тим-таки Романом Лубківським (він же й ініціатор поїздки), а ще — з письменником і фотографом Йосипом Марухняком зустрічалися ми зі школярами та вчителями цієї школи. Що за унікальні, привітні, діяльні, талановиті люди! Добра і мудра вчителька Стефа Юріївна Козак — колега і приятелька моєї мами! Директор школи Наталія Косик — ще й авторка яскравих містких книжок-досліджень «Яворівщина: традиційна кухня» і «Яворівські забавки» (остання — у співавторстві з

чудовою донькою Лесею Більською)!.. Не дивно, що за такого керівництва школа має розкішний музей яворівської іграшки, старовинної народної вишивки і ткацтва!.. а в музеї, серед інших, — розумничка-«екскурсовод», шестикласниця Оленка Горбаль — я впевнена, ми ще почуємо про цей талант!

Все тут і рідне, й екзотичне водночас!..

А про вчителювання Степана Павленка тут досі ходять перекази. Наприклад, татова колишня учениця, а нині — вчителька математики Тетяна Петрівна Гошко розповіла, що, коли він проводив урок, прибиральниці збирались під дверима і зачаровано слухали: «Ну так же гарно мовить, наче ксьондз у церкві — казання!» (Присутній на зустрічі нинішній ксьондз — уже згаданий вище Богдан Печара, — сприймав усе це з гумором і зовсім не ображався).

А вірш Ольги Павленко «Фізик нежонатий» — «Не, ну це ж точно про фізика Нечипорука: о, о, навіть вуса у нього були точнісінько, як вона описала!!!»

Виходить, вся творчість мами й тата — звідси, зі Старичів?.. І не хочу, не буду я вірити маминим запевненням, що і «Бузок», і «Нежонатий фізик» були написані ще під час їхнього навчання в Черкаському педінституті!

Отже, не лише витоки моєї любові до малювання (згадайте «гуску з колінами»), але й — усіх моїх писань, моєї «Русалоньки із 7-В», яка ввійшла в цьогорічну програму загальноосвітньої школи, теж — звідси!..

Побувавши в Старичах, я в цьому — пересвідчилась!

...А вже через якусь годину мусили бути в сусідніх Бірках: там теж чекали на нас школярі і вчителі!!! І, хоч це село не є моєю батьківщиною, і в ньому я досі ніколи не бувала (хіба що, на прохання того-таки Романа Лубківського, надіслала для шкільної Шевченківської світлиці народного рушника, виготовленого кафедрою української літератури та українознавства нашого Уманського педуніверситету), — тим приємнішим сюрпризом стало, що тутешні учні давно вже вивчають мої «Миколчині історії» і прочитали всі частини «Русалоньки із 7-В...»!!! Виявляється, вони давно вже сприймають мене, як свою землячку! Вони задавали такі вдумливі питання, що видно було всю багаторічну працю прекрасних учителів, які вкладають в дітей всю душу...

Мене не випустили з класу, поки я не перефотографувалась з усіма разом і з кожним окремо й не роздала всім автографи... Це було так мило, зворушливо, незабутньо...

...А завершити хотіла б віршем моєї землячки, теж уродженки Старич, поетеси Марії Барандій:

Часом я уявляю цей клопоть землі
тарілкою бузинового цвіту,
а ми на ньому, як бджоли,
смокчем нектар секунд
і запиваємо
з нашої річки Терешки...

Власне, тут нічого й додати...